

Stanowisko
Prezydium Komitetu Nauk Geograficznych Polskiej Akademii Nauk
w sprawie powołania przez Ministerstwo Edukacji Narodowej
Zespołu do spraw edukacji klimatycznej

Prezydium Komitetu Nauk Geograficznych Polskiej Akademii Nauk wyraża wysoką dezaprobatę wobec powoływania istotnych instytucji i ciał doradczych Polskiego Państwa bez konsultacji ze środowiskiem naukowym, w tym skupionym w Polskiej Akademii Nauk. W szczególności zwracamy się ze stanowczym postulatem uwzględnienia przedstawicieli geografii, w tym klimatologii w powołanym niedawno Zespole ds. edukacji klimatycznej w Ministerstwie Edukacji Narodowej (Dziennik Urzędowy ME 2024, poz. 75).

Nie podważając kompetencji powołanych osób do Zespołu, całkowicie niezrozumiałe i nie do przyjęcia jest pominięcie w tym Zespole reprezentantów tych środowisk, które w największym merytorycznym stopniu w Polsce skupiają się na sprawach edukacji klimatycznej i szerzej środowiskowej. Edukacja klimatyczna i generalnie badania nad wpływem zmian klimatu na środowisko człowieka są bowiem domeną badań geograficznych i klimatologicznych, jak też wyspecjalizowanego działu dydaktyki przedmiotowej realizowanego głównie przez nauczycieli geografii w szkołach podstawowych i średnich. W Polsce jest kilkadziesiąt jednostek w ośrodkach geograficznych (zakładów, instytutów, katedr, komisji, zespołów itd.), w których prowadzone są na najwyższym poziomie tego typu badania, a także wdrożenia na rzecz praktyki – społeczeństwa, gospodarki, samorządów, czy innych instytucji publicznych, mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi. Rozporządzenie MEN ws. powołania Zespołu wyłącza te kluczowe środowiska z udziału w pracach nad edukacją klimatyczną.

Niniejsze stanowisko Prezydium Komitetu Nauk Geograficznych PAN wynika z realizacji zadań statutowych przez gremium powołane przez Państwo Polskie, tj. w szczególności:

1. Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (art. 36. 1: Do zadań komitetu naukowego należy w szczególności: 1) rozważanie istotnych problemów reprezentowanej dyscypliny lub pokrewnych dyscyplin naukowych (...); 3) przeprowadzanie ocen stanu i potrzeb reprezentowanej dyscypliny lub pokrewnych dyscyplin naukowych (...); 6) współdziałanie przy wprowadzaniu w życie i upowszechnianiu wyników działalności naukowej);
2. Uchwały nr 37/2024 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 17 września 2024 r. w sprawie Regulaminu komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk;
3. Planu pracy Komitetu Nauk Geograficznych PAN w kadencji 2024-2027 (w której hasłem przewodnim są „Zmiany polskich krajobrazów i ich odnowa po kryzysach i zdarzeniach ekstremalnych”), a w szczególności:
 - pkt 1a): realizacja statutowego obowiązku reprezentacji społeczności geografów w komisjach, komitetach i innych ciałach organizacyjno-

doradczych, w tym w szczególności w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwie Edukacji Narodowej, Radzie Doskonałości Naukowej, Narodowym Centrum Nauki, Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;

- pkt 2c): ocena stanu i miejsca geografii w systemie nauczania podstawowego, średniego i wyższego oraz inicjowanie działań w tym zakresie (...);
- pkt 2d): przedstawianie stanowisk i opinii polskich geografów, wynikających z doświadczeń i badań w dwóch dyscyplinach, dotyczących problemów środowiska naturalnego, społeczeństwa, gospodarki, zarządzania terytorialnego itp. (...);
- pkt 2e): starania o podniesienie rangi polskiej geografii w nauce i praktyce, poprzez szersze upowszechnianie wyników badań naukowych w kraju i za granicą oraz wskazywanie możliwości ich wykorzystania.

Równocześnie Prezydium Komitetu Nauk Geograficznych PAN popiera inne stanowiska i opinie środowiska geografów w powyższej sprawie.

Prof. dr hab. Zbigniew Zwoliński
Przewodniczący Komitetu Nauk Geograficznych PAN

Warszawa/Poznań, 12 lutego 2025

Stanowisko wyraża poglądy Komitetu Naukowego Polskiej Akademii Nauk i nie powinno być utożsamiana ze stanowiskiem Polskiej Akademii Nauk.